

**KİTABXANALARIN BEYNƏLXALQ ƏLAQƏLƏRİNDƏ
QEYRİ-HÖKUMƏT TƏŞKİLATLARININ İŞTİRAKI**

M.Ə.MƏMMƏDOV
Bakı Dövlət Universiteti

Məqalədə son illərdə respublikamızda gedən demokratik dəyişikliklərdən, bütün sahələrdə olduğu kimi kitabxana işi sahəsində də qeyri-hökumət təşkilatlarının yaranmasından və onların fəaliyyətindən bəhs edilir. Məqalədə kitabxana işi sahəsində yaranmış qeyri-hökumət təşkilatlarının kitabxana quruculuğu sahəsində vəzifələrinin şərhinə də geniş yer verilmişdir.

Müstəqillik illərində Azərbaycan Respublikasında baş verən demokratik dəyişikliklər ölkə kitabxanalarının beynəlxalq əlaqələrinə geniş şərait yaratmışdır. Bu əlaqələrin inkişafında beynəlxalq kitabxana təşkilatlarının (Kitabxana Assosiasiyalarının Beynəlxalq Fedarasiyası – İFLA, Avrasiya Kitabxanaçılıq Assambleyası – BEA, ABŞ Kitabxanaçılıq Assosiasiyası və s.) gücündən məharətlə istifadə edilir. Qeyd edək ki, ilk beynəlxalq kitabxanaçılıq assosiasiyası 1876-cı ildə Amerika Birləşmiş Ştatlarında, bir il sonra isə Böyük Britaniyada yaradılmışdır. Hazırda demək olar ki, bütün inkişaf etmiş ölkələrdə kitabxanaçılıq assosiasiyaları fəaliyyət göstərir. Təkcə ABŞ Kitabxanaçılıq Assosiasiyası 11 bölmədə fəaliyyət göstərir. Bura daxildir: 1) Amerika məktəb kitabxanalarının assosiasiyası; 2) Ali məktəb kitabxanalarının assosiasiyası; 3) Xüsusiləşmiş və kooperasiya edilmiş kitabxana agentliklərinin assosiasiyaları; 4) Ümumi kitabxanaların assosiasiyası; 5) Rəhbər kitabxana işçilərinin assosiasiyası; 6) Kitabxanalarda informasiya texnikası və texnologiyasının tətbiqi mütəxəssislərinin assosiasiyası 7) Uşaqlara kitabxana xidməti assosiasiyası və s.

Amerika kitabxanaçılıq assosiasiyasının bir neçə modeli vardır. Bu model nəzərdə tutur ki, müxtəlif qrupları əhatə edən bütün növ kitabxana-informasiya işini əhatə edən vahid assosiasiya yaradılsın.

Dünyanın ən böyük kitabxanaçılıq assosiasiyalarından biri də 1877-ci ildə İngiltərədə yaradılmışdır. Bu beynəlxalq təşkilatın məqsədi kitabxana işində çalışan şəxslərin ictimai birliyini qurmaq və kitabxana işinin inkişafı üçün əlverişli şərait yaratmaqdır. Böyük Britaniya kitabxanaçılıq assosiasiyası dünyanın bir çox ölkələrinin eyni adlı təşkilatları ilə sıx əlaqə saxlayır və Beynəlxalq Kitabxanaçılıq Assosiasiyası Federasiyasının işində fəal iştirak edir.

Ümumiyyətlə, kitabxana işi sahəsində aparılan beynəlxalq əməkdaşlıq əslində müxtəlif ölkələrin müvafiq hökumətlərarası və qeyri-hökumət beynəl-

xalq təşkilatlarının iştirakı ilə həyata keçirilir. Hazırda dünyada 7-yə qədər belə beynəlxalq təşkilat fəaliyyət göstərir. Onları bu şəkildə qruplaşdırmaq olar:

1. Təhsil Elm və Mədəniyyət üzrə Birləşmiş Millətlər Təşkilatı (YUNESKO). 1946-cı ildən fəaliyyət göstərən bu beynəlxalq təşkilat BMT-nin 13 ixtisaslaşdırılmış idarələrindən biridir. YUNESKO ictimai istifadənin əsas prinsipinə xüsusi önəm verir. Bura daxildir: azad fikir, təhsildə bərabərlik, ictimai mülkiyyət kimi informasiyadan azad istifadə, dillərin və ayrı-ayrı mədəniyyətlərin müxtəlifliyinin qorunması.

Hazırda dünyanın 186 ölkəsi YUNESKO-nun üzvüdür. Azərbaycan Respublikası 1992-ci il iyunun 3-dən bu beynəlxalq təşkilatın üzvüdür.

YUNESKO 1947-ci ildən başlayaraq kitabxanalar üçün bülleten çap edir. İlk öncə bu bülleten ingilis, fransız dillərində, 1953-cü ildən ispan, 1957-ci ildən rus, 1970-ci ildən isə ərəb dilində çap edilərək yayılır.

1949-cu ildə YUNESKO kütləvi kitabxanalar haqqında manifest qəbul etmişdir. Manifestdə müharibədən sonrakı dövr üçün kütləvi kitabxanaların vəzifələri və fəaliyyət istiqamətləri müəyyənləşdirilmişdir. YUNESKO hazırda bu sahədə fəaliyyətini uğurla davam etdirir.

2. Kitabxana assosiasiyalarının və idarələrinin beynəlxalq federasiyası (IFLA). Dünya kitabxanalarının beynəlxalq təşkilatı olan İFLA 30 sentyabr 1927-ci ildə Böyük Britaniyanın Edinburq şəhərində yaradılmışdır. İFLA öz fəaliyyətini iki tipə ayrılan bölmələrdə həyata keçirir: 1) 8 şöbədə birləşən 32 bölmə və 11 “Dəyirmi masa”dan ibarət peşəkar qruplar; 2) beynəlxalq proqramların həyata keçirilməsinə məsul olan qruplar.

İFLA-nın Xidmət və fond şöbəsi əsas şöbələrdən biri hesab olunur. Şöbənin 5 bölməsi vardır: komplektləşdirmə və kitab mübadiləsi; kitabxanalararası abonement və sənədlərin çatdırılması; rəsmi nəşrlər və dövlət informasiya; seriyalı nəşrlər; nadir və qiymətli nəşrlər

1987-ci ildə keçirilən 53-cü konfransda (Brayton) İFLA-nın orta müddətli proqramına uyğun olaraq milli və beynəlxalq abonementə kömək məqsədilə nəşrlərin ümumi istifadəsinin mümkünlüyü hesab edilmişdir.

Hazırda 13-dən çox ölkənin kitabxanaçılarını təmsil edən 1000-dən çox kollektiv və fərdi şəxslər İFLA-nın üzvüdür. Federasiyaya prezident, icraedici büro və peşəkar büro rəhbərlik edir. Hər il İFLA-nın baş şurasının iclası keçirilir. Onun katibliyi Haaqada yerləşir. İFLA-nın fəaliyyəti kitabxana işinin bütün nəzəri və təcrübi aspektini, bütün tip kitabxanaların (milli kitabxanalardan məktəb kitabxanalarına qədər) hamısının işini əhatə edir. İFLA Kitabxana işi haqqında tədqiqatlar aparır. Beynəlxalq kitabxanaçılıq standartlarına dair layihəyə işləyir, “Universal bibliografik uçot” (UBU); “Milli informasiya sistemi (HATIC); “Nəşrlərin ümumaçıq olması” (YAP) və s. bu kimi beynəlxalq əlaqəli layihələrin işlənməsində və həyata keçirilməsində iştirak edir.

İFLA ildə 4 dəfə (“İFLA Journal”) jurnal nəşr edir, illiklər, məlumat kitabları və məcmuələr buraxır.

Keçmiş sovet kitabxanaları 1959-cü ildən İFLA-nın tədbirlərində iştirak edir və SSRİ Mədəniyyət Nazirliyi nəzdindəki Dövlət Kitabxanalararası Komissiyanın kitabxanaçılıq şurası ilə təmsil olunurdular.

Dünya kitabxana işini əlaqələndirən, bu sahənin inkişafında böyük xidmətləri olan İFLA hər il illik konfrans keçirir. Dünyanın demək olar ki, bütün ölkələrinin kitabxana təşkilatlarının və informasiya xidməti ilə məşğul olan bir sıra digər qurumların iştirakı ilə keçirilən bu forum hər il dünyanın bir ölkəsində keçirilir və burada həmin fəaliyyət sahəsinin ən aktual məsələləri müzakirə olunur.

2010-cu ildə İFLA-nın növbəti 67-ci konfransı avqust ayının 15-dən 25-dək ABŞ-ın Boston şəhərində keçirilmişdir. Konfransda dünya kitabxana ictimaiyyətini təmsil edən 149 ölkədən gəlmiş 5530 nümayəndə və 2000-ə yaxın digər iştirakçı qatılmışdı ki, bu İFLA-nın keçirdiyi ən böyük tədbiri olmuşdur. 2005 və 2006-cı illərdə İFLA-nın növbəti konfransları müvafiq olaraq Norveçin paytaxtı Oslo və Koreyanın paytaxtı Seul şəhərində keçirilmişdir. Qeyd edilməlidir ki, hər 3 konfransda respublikamızı Azərbaycan Kitabxana İşinin İnkişafı Assosiasiyası, növbəti konfranslarda isə Prezident Administrasiyası İşlər İdarəsinin Kitabxanası təmsil etmişdir.

İFLA-nın beynəlxalq KAA üzrə Bürosu 1988-ci ildə “Beynəlxalq kitabxanalararası abonementin və fotosurət çıxarma mərkəzlərinin qısa məlumat kitabı” adlı vəsaitləri çap etdirmişdir. Axırncı vəsait 90 ölkənin KAA xidməti haqqında informasiyanı özündə əks etdirir. Burada həmçinin mərkəzi toplu kataloqlar, beynəlxalq KAA üzrə sorğuların göndərilməsi üçün ünvanlar, xüsusi qeydlər, məhdudiyyətlər və s. verilmişdir. 1994-cü ildə bu nəşrin yenidən işlənmiş variantı: “Kitabxanalararası abonement və sürətçixarma üzrə nümunəvi məlumat kitabı” çap edilmişdir. Vəsait inkişaf etməkdə olan ölkələrin kitabxanalarında KAA xidmətinə kömək məqdəsilə nəşr edilmişdir.

Hazırda İFLA xarici ölkə kitabxanalarının qarşılıqlı inkişafının etalon modelini (ASİ) hazırlayıb tətbiq edir. Bu model şəbəkənin 7 qarşılıqlı inkişaf səviyyəsini müəyyən edir: fiziki, kanallı, şəbəkəli, nəqliyyatlı, seanslı, məlumatın verilməsi səviyyəsi və tətbiqi, hər bir səviyyə üçün qarşılıqlı inkişafı təmin edən bir neçə xidmət protokolu işlənib hazırlanmışdır. Birinci səviyyə məlumatın xarakterindən asılı olmayaraq, müxtəlif kompüter sistemlərini əlaqələndirir. Yeddinci- tətbiqi səviyyə isə konkret hadisələrlə əlaqədar işlənib hazırlanır.

3. Beynəlxalq kitabxanaçılıq təşkilatı (MBO). Bu təşkilat kitabxana işçilərinin və digər marağı olanların birliyidir. Məqsədi kitabxana işini inkişaf etdirmək, bu sahədə bibliografik və beynəlxalq əlaqə yaratmaqdır.

4. Kənd təsərrüfatı kitabxanaları üzrə kitabxanaçıların və sənədsünasların birliyi (MASBD). Bu təşkilat 1955-ci ildə yaradılmışdır və İFLA-ya, Beynəlxalq sənədsünaslıq federasiyasına daxildir, eyni zamanda YUNESKO ilə əlaqə saxlayır.

5. Musiqi kitabxanalarının arxivlərin və sənədlər mərkəzlərinin beynəlxalq assosiasiyasının (İAML) əsası 1951-ci ildə qoyulmuş və beynəlxalq musiqi şurasına daxildir.

6. Standartlaşdırma üzrə beynəlxalq təşkilat (MOC). Bu təşkilat 1946-cı ildə yaradılmışdır, 73 ölkənin milli komitələrini birləşdirir və 3 ildə 1 dəfə sessiya keçirir. Onun icra komitəsi və baş katibliyi Londonda yerləşir.

7. Sənədsünaslıq üzrə Beynəlxalq Federasiya (MDF). Onun əsası 1895-ci ildə Brüsseldə görkəmli Belçika biblioqrafı Anri Lafonten və Pol Otle tərəfindən Beynəlxalq Biblioqarfiya İnstitutu kimi qoyulmuşdur. O, 1931-ci ildən beynəlxalq sənədsünaslıq institutu 1938-ci ildən isə Sənədsünaslıq üzrə Beynəlxalq Federasiya adlanır. Hazırda MDF dövlət orqanı olmayan təşkilatdır. Elmi-texniki informasiya sahəsində çalışan təcrübəçiləri və nəzəriyyəçiləri, aparıcı informasiya mərkəzlərini və kitabxanaları birləşdirir, eyni zamanda təsnifləşdirmə məsələlərinin işlənməsi (xüsusən UOT) ilə məşğuldur. Bu təşkilatın icra orqanı müxtəlif ölkələrin kənd təsərrüfatı kitabxanaları və mərkəzi informasiya orqanları arasında əlaqə yaradır, rüblük bülleten nəşr edir.

Bütün bunları qeyd etməkdə məqsədimiz ondan ibarətdir ki, dünya ölkələrində kitabxana assosiasiyaların (təşkilatların və cəmiyyətlərin) yaradılmasının 100 ildən çox tarixi vardır. SSRİ məkanında 1990-cı illərdən sonra bu proses həyata keçirilməyə başlamış və SSRİ-nin dağılmasından sonra bütün müttəfiq respublikalarda kitabxana cəmiyyətləri və assosiasiyaları yaradılmışdır. Bu təşkilatlar kitabxana işinin inkişafında yaxından iştirak edir, beynəlxalq təşkilatların bərabərhüquqlu üzvü kimi dünya kitabxana ictimaiyyəti ilə əlaqələr qurular. Respublikamızda da bu sahədə bir sıra işlər görülmüş və son illərdə 3 qeyri-hökumət təşkilatı yaradılmışdır.

Azərbaycanda bu sahədə ilk təşəbbüs Əməkdar elm xadimi, BMT yanında Beynəlxalq İnnovasiyalaşdırma Akademiyasının akademiki, tarix elmləri doktoru, prof. Abuzər Xələfova məxsusdur. Belə ki, 1990-cı ildə prof. A.Xələfovun başçılığı ilə Azərbaycan Kitabxanaçılar Cəmiyyətinin yaradılması üçün təşəbbüs qrupu yaradılmış və gələcək birliyin Nizamnamə layihəsi "Mədəni-maarif işi" jurnalında (1990, №3) dərc olunmuşdur. Lakin 90-ci illərdə baş verən ictimai-siyasi dəyişikliklər və digər obyektiv səbəblərdən bu təşəbbüs baş tutmamışdır. Buna baxmayaraq prof. A.Xələfov bu sahədə fəaliyyətini davam etdirmiş, bütün lazımı sənədləri hazırlayaraq 1999-cu ildə Ədliyyə Nazirliyinin qeydiyyat şöbəsinə təqdim etdirmişdir. Həmin il mart ayının 19-da nazirliyin kollegiya iclasında cəmiyyətin qeydiyyat məsələsinə baxıldığı zaman məlum olmuşdur ki, digər bir təşəbbüs qrupu da Azərbaycan Kitabxana

İşinin İnkişafı Assosiasiyasının yaradılması haqqında müvafiq sənədləri Ədliyyə Nazirliyinə təqdim etmişdir. Eyni vaxtda iki peşəkar birliyin qeydiyyatına alınması üçün nazirliyə təqdim edilmiş sənədlər kollegiya üzvləri tərəfindən birmənalı qarşılanmadı. Lakin kollegiya iclasında iştirak edən Azərbaycan Kitabxanaçılar Cəmiyyətinin təmsilçisi prof. A.Xələfovun izahatından sonra qərara alındı ki, birinci cəmiyyət ilkin olaraq qeydə alınsın, ikincinin qeydiyyatına alınması məsələsinə isə nizamnamədə və təşəbbüs qrupunun tərkibində olan bəzi uyğunsuzluqlar düzəldikdən sonra baxılsın. Beləliklə, ölkəmizdə ilk dəfə bütün kitabxana ictimaiyyətini birləşdirən qeyri-hökumət təşkilatı kimi Azərbaycan Kitabxanaçılar Cəmiyyəti fəaliyyətə başlamışdır.

Azərbaycan Kitabxanaçılar Cəmiyyətinin qarşısına qoyduğu əsas məqsəd və vəzifələr Nizamnamədə qeyd edildiyi kimi: ölkədə kitabxana işinin dünya standartları səviyyəsində qurulması, kitabxana işinin demokratikləşdirilməsi, onların maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsinə, beynəlxalq təşkilatlara inteqrasiya olunması, əhaliyə kitabxana xidmətində mövcud olan nöqsanların aşkara çıxarılması, kitabxana işçilərinin peşə səviyyəsinin yüksəldilməsi, kitabxanaşünaslıq informasiyaya dair elmi əsərlərin çapı, respublikada kitabxana işinin inkişafının elmi konsepsiyasının yaradılmasına və s. nail olunmasıdır.

Azərbaycan Kitabxanaçılar Cəmiyyətinə üzvlük fərdi və kollektiv ola bilər. Cəmiyyətin Nizamnaməsini qəbul edən və onun işlərində iştirak edən hər bir şəxs cəmiyyətin üzvü ola bilər. Cəmiyyətə kollektiv üzvlərin qəbulu "Cəmiyyətdə kollektiv üzvlük haqqında" əsasnaməyə uyğun aparılır. Cəmiyyətə daxil olmaq istəyən şəxs idarə heyətinə yazılı şəkildə müraciət edir. Ərizəyə təqdim edildiyi gündən bir ay müddətində baxılır və idarə heyəti üzvlərinin yarısından çoxu müsbət münasibətini bildirdikdə ərizəçi cəmiyyətin üzvlüyünə qəbul edilir. İdarə, müəssisə, təşkilatların əmək kollektivləri cəmiyyətin kollektiv üzvü ola bilər.

Cəmiyyət üzvlərinin aşağıdakı hüquqları var:

- Nizamnamədə və başqa sənədlərdə nəzərdə tutulmuş qaydada cəmiyyətin idarəçiliyində iştirak etmək;
- cəmiyyətin hər hansı seçkili orqanına seçmək və seçilmək;
- cəmiyyətin təşkil etdiyi tədbirlərdə iştirak etmək;
- cəmiyyətin seçkili orqanının və vəzifəli şəxslərinin fəaliyyəti barədə məlumat almaq;
- cəmiyyətin hər hansı orqanının işində məşvərətçi səsə iştirak etmək;
- cəmiyyət üzvlərinin fəaliyyətinə dair idarə heyəti qarşısında məsələ qaldırmaq, habelə kitabxana işinin mühüm məsələləri barədə təkliflər irəli sürmək;
- cəmiyyətin təsis etdiyi təqaüdləri, mükafatları almaq;
- cəmiyyətin sosial-məişət xidmətindən istifadə etmək.

Cəmiyyətin üzvləri aşağıdakı vəzifələri daşıyırlar;

- cəmiyyətin nizamnaməsinə əməl etmək;
- cəmiyyətin seçkili orqanlarının qərarlarını yerinə yetirmək;

Bütün bunlar göstərir ki, “Azərbaycan Kitabxanaçılar Cəmiyyəti” tam demokratik şəraitdə fəaliyyət göstərir və beynəlxalq kitabxana birliklərinin iş təzrübəsindən faydalanmağa çalışır.

Respublikamızda kitabxana ictimaiyyətini birləşdirən ikinci qeyri-hökumət təşkilatı Azərbaycan Kitabxana İşinin İnkişafı Assosiasiyasıdır (AKİİA). 1999-cu il iyunun 2-də Ədliyyə Nazirliyində qeydə alınmış assosiasiyanın idarə heyətinin ilk iclasında Bakı Dövlət Universiteti Kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsinin dekanı, prof. X.İsmayılov Azərbaycan Kitabxana İşinin İnkişafı Assosiasiyasının ilk prezidenti seçilmişdir.

Respublikamızın kitabxana informasiya təminatı sahəsində fəaliyyət göstərən mütəxəssislərini və təşkilatlarını öz sıralarında birləşdirən AKİİA az bir zaman ərzində bu sahədə ölkəmizdə ictimai quruma çevrilmişdir. Öz sıralarında 400-ə yaxın fərdi üzvü və 6 kollektiv üzvü birləşdirən AKİİA öz qarşısına ölkəmizdə kitabxana işinin mövcud vəziyyətini təhlil edərək onun perspektiv inkişafı barədə tövsiyələr hazırlamaq, həm yerli mütəxəssislərin bilik və bacarığını, həm də digər ölkələrin qabaqcıl təcrübəsini öyrənməklə kitabxana işi sahəsində əhəmiyyətli texniki və texnoloji irəliləyişə, bu sahədə demokratik islahatların aparılmasına, kitabxanaçı-biblioqraf peşəsinin nüfuzunu yüksəltmək, bu sahədə kadr ehtiyatlarından səmərəli istifadə etmək, istehsalatda çalışan mütəxəssislərin fasiləsiz təhsilini təşkil etmək və s. bu kimi vəzifələr qoymuşdur. Bu işləri AKİİA respublikamızın bir çox aparıcı kitabxanaları və mütəxəssisləri, eləcə də digər ölkələrdəki həmkarları ilə sıx əməkdaşlıq şəraitində həyata keçirir. Təsadüfi deyil ki, kitabxana işi sahəsində dünyanın ən böyük təşkilatı olan İFLA 2000-ci ildə AKİİA-nı öz sıralarına həqiqi üzv kimi qəbul etmiş və ona öz şurasında 8 səsli səsvermə hüququ vermişdir.

Azərbaycanda kitabxana işinə fəaliyyət göstərən 3-cü qeyri-hökumət təşkilatı “Gələcəyin kitabxanası” ictimai birliyiidir. Bu ictimai təşkilat 2007-ci ildə Azərbaycan MEA Mərkəzi Elmi Kitabxanasının əməkdaşı, fəlsəfə doktoru Şəfəq İsmayılova tərəfindən yaradılmışdır.

“Gələcəyin kitabxanası” İctimai Birliyinin (GKİB) əsas məqsədi kitabsevərlərin səylərini birləşdirmək, müasir kitabxana sisteminin formalaşması və inkişafında onların qarşılıqlı fəaliyyətini əlaqələndirmək və bu əsasda birliyin intellektual və mənəvi potensialının artması işinə xidmət etməkdir. Buraya həmçinin Azərbaycanda müasir tələblərə cavab verən kitabxana işinin təşkili və inkişafına dair konsepsiya, proqram və digər sənədlərin hazırlanması; kitabxana işinə dair elmi tədqiqatların və metodik tədbirlərin həyata keçirilməsi; cəmiyyətin intellektual və mənəvi potensialının inkişafına yönəldilmiş maarifçilik fəaliyyətinin təşkili; elm, informasiya, təhsil, mədəniyyət və tərbi-

yə fəaliyyəti sahəsi kimi müasir tələblərə cavab verən kitabxana sisteminin yaradılması; kitabxana işi sahəsində qabaqcıl təcrübəni, eləcə də müasir modellərin öyrənilməsi və onların Azərbaycanda tətbiq olunma imkanları barədə təkliflərin hazırlanması; milli və dünya mədəniyyəti sərvətlərinə yiyələnməyə yönəldilən informasiya sisteminin yaradılması; qeyri-dövlət kitabxanalarının formalaşması və inkişafına yönəldilmiş fəaliyyətin təşkili; qəzet, jurnal və digər kütləvi informasiya vasitələrinin təsis edilməsi, kitablar, broşuralar, bülletenlər, məruzələr, çalışmaları hazırlanması və nəşr etdirilməsi; Azərbaycan hakimiyyət orqanları, qeyri-hökumət təşkilatları, beynəlxalq təşkilatlar və xarici ölkələrin müvafiq təşkilatları ilə əlaqələrin yaradılması, beynəlxalq ictimai birliklərə daxil olunması, kitabxana səmərəliliyinin artırılmasına dair birgə tədbirlərin həyata keçirilməsi, təcrübə mübadiləsi keçirilməsi, müvafiq sazişlərin bağlanması və digər məsələlər daxildir.

“Gələcəyin kitabxanası” İctimai Birliyinin “Kitabxana.az” jurnalı muntəzəm olaraq nəşr edilir. Öz səhifələrində kitabxana işinin müasir məsələləri ilə bağlı aktual elmi və kütləvi materiallara geniş yer ayıran bu elmi-nəzəri və təcrübə jurnalının baş redaktoru fəlsəfə doktoru Şəfəq İslamova, redaktoru isə fəlsəfə doktoru Knyaz Aslandır.

Beləliklə, uzun illər hec bir peşəkar ictimai birliyi olmayan 30 minlik Azərbaycan kitabxana ictimaiyyətinin birdən-birə 3 müstəqil ictimai birliyi yaradılmışdır ki, bu da cəmiyyətdə gedən köklü dəyişikliklərin tələblərinə uyğun olaraq kitabxana işinin yaxın gələcəkdə yeni müstəviyə çıxacağına təminat yaratmışdır. Belə ki, hər üç ictimai birliyin qarşısına qoyduğu əsas məqsəd və vəzifələr Azərbaycanda kitabxana işinin standartlar səviyyəsində qurulmasına, kitabxana işinin demokratikləşdirilməsinə, dünya kitabxanaçılıq birliklərinə inteqrasiya olunmasına, kitabxanaların peşə nüfuzunun yüksəldilməsinə və s. nail olunmasıdır. Onların qeyri dövlət-təşkilatı kimi əsas məqsədi Azərbaycanda kitabxana işi təşkilinin demokratik cəmiyyət quruculuğu prinsiplərinə uyğunlaşdırılmasına nail olmaq, beynəlxalq əlaqələrin yaradılmasında, kitabxana işinin hüquqi bazasının formalaşdırılmasında və digər işlərdə fəal iştirak etməkdir.

ƏDƏBİYYAT

1. Aslan K. *Dünya kitabxanaları tarixi: Dərs vəsaiti*. Bakı: Bakı Universiteti Nəşriyyatı, 2010. s.412-418.

2. *Azərbaycan Kitabxana İşinin İnkişafı Assosiasiyasının Nizamnaməsi // Kitabxanaşünaslıq və bibliografiya: Elmi-nəzəri, metodik və təcrübə jurnal*. Bakı, 1998. №2. s.19-26.

3. Baxşəliyev Z. *Azərbaycan Kitabxana İşinin İnkişafı Assosiasiyası beynəlxalq təşkilatın – İFLA-nın üzvüdür // Kitabxanaşünaslıq və bibliografiya. Bakı, 2000. №2. s.122-126.*
4. Xələfov A.A. *Azərbaycan MEA Mərkəzi Elmi Kitabxanası müstəqillik illərində // Kitabxanaşünaslıq və bibliografiya. Bakı, 2004. №2. s.3-11.*
5. Xələfov A.A. *Kitabxanaşünaslığa giriş. Bakı, 2001. 398 s.*
6. İsmayilov X. *Azərbaycan Beynəlxalq konfransda təmsil olunur // Kitabxanaşünaslıq və bibliografiya. Bakı, 1998. №2. s.5-9.*
7. İsmayilov X., Məmmədov Ə. *Azərbaycan kitabxana mütəxəssisləri İFLA-nın konfransında // Kitabxanaşünaslıq və bibliografiya. Bakı, 2000. №2. s.133-139.*
8. Əhmədov E. *Kitabxanaların hüquqi təminatında beynəlxalq əməkdaşlığın rolu // Kitabxanaşünaslıq və bibliografiya. Bakı, 2009. №1. s.41-45.*
9. Məmmədov Ə. *Fransa və Azərbaycan: Kitabxana mütəxəssisləri arasında professional əlaqələr // Kitabxanaşünaslıq və bibliografiya. Bakı, 2003. №1. s.96-108.*

PARTICIPATION OF NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS IN INTERNATIONAL RELATIONS OF LIBRARIES

M.A.MAMMADOV

SUMMARY

The article deals with the activity of non-governmental organizations (NGO) in librarianship and analyzes the activity of NGO of Azerbaijan and their work in international relations.

УЧАСТИЕ НЕПРАВИТЕЛЬСТВЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ В МЕЖДУНАРОДНЫХ СВЯЗЯХ БИБЛИОТЕК

M.A.MAMEDOV

РЕЗЮМЕ

В данной научной статье дана информация о неправительственных организациях в области библиотечной деятельности об их работе, также анализируется деятельность НПО республики, и их работы в области международной связи.